

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор
філії «Соснівське лісове господарство»

Волюдимир ЯНЦЬКИЙ

02 січня 2024 року

Програма проведення навчання Лісової охорони лісництв філії «Соснівське лісове господарство» ДП «Ліси України» з лісової сертифікації.

Ця програма розроблена на виконання наказу № 5/26.19 від 02 січня 2024 року «Про навчання працівників з екологічних та соціальних аспектів сертифікації та ланцюга походження деревини» з метою забезпечення виконання на підприємстві вимог принципів і критеріїв Лісової Опікунської Ради, зокрема критерію 1.6.

1. Суть та значення лісової сертифікації, зміст Принципів і Критеріїв ЛОР.

Лісова сертифікація – оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації є забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загально визнаних і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване і відповідальне ведення лісового господарства забезпечує заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних процесів.

Соціально орієнтоване ведення лісового господарства сприяє зростанню добробуту місцевого населення і суспільства в цілому, а також стимулює місцеве населення зберігати лісові ресурси.

Економічно життєздатне використання лісових ресурсів означає, що лісове господарство і лісокористування організовані й управляються таким чином, щоб бути прибутковими, проте не за рахунок виснаження лісових ресурсів і природних екосистем.

Сертифікація ведення лісового господарства (або лісова сертифікація) - це відносно новий процес, який швидко розвивається і стрімко змінює звичний вигляд світової торгівлі лісоматеріалами. Якщо раніше при укладанні контрактів на постачання лісопродукції покупців цікавили якість, строки постачання та ціна, то тепер до цих вимог додається ще й вимога екологічної сертифікації.

Вигоди, які отримує підприємство від проведення сертифікації, є такими:

- Наявність сертифікованої продукції поліпшує доступ на екологічно чутливі ринки.
- Пропозиції на постачання сертифікованої продукції зазвичай надходять від найбільш солідних компаній, тому вони більш довготермінові та стабільні.
- Сертифікація істотно поліпшує імідж підприємства та полегшує маркетинг його продукції.
- Сертифікована продукція зазвичай має більшу ціну отже підвищує прибуток.

Крім цього сертифікація сприяє модернізації виробничого процесу, підвищенню ефективності системи охорони праці та техніки безпеки на робочих місцях, підвищенню професійної відповідальності персоналу, забезпеченню сталості користування лісовими ресурсами, тощо.

Практично в усьому світі вкладення грошей в сертифікацію окупається і є корисним, як для бізнесу, так і для персоналу самого лісгосподарського підприємства.

Сертифікація за системою ЛОР є добровільним процесом і проводиться лише за умови бажання і готовності постійного лісокористувача засвідчити документально стале ведення лісового господарства і лісокористування на підприємстві.

Сертифікація проводиться спеціально акредитованими Лісовою Опікунською Радою аудиторськими компаніями шляхом проведення попереднього, основного, планових та позапланових аудитів на підставі контракту, який укладається на 5 років, тобто термін дії сертифікату становить 5 років, після чого всю процедуру треба повторювати.

Сертифікаційні аудити проводяться за спеціальною програмою, яка включає зустрічі з персоналом підприємства, представниками місцевого населення та неурядових екологічних організацій, вивчення плану ведення лісового господарства, перевірка отриманої інформації з реаліями під час вибіркового натурного обстеження місць проведення лісгосподарських операцій та інші процедури.

В результаті основного сертифікаційного аудиту приймається рішення або про присудження письмового свідчення сталого ведення лісового господарства на підприємстві (сертифіката ЛОР) або про необхідність виправлення помічених під час аудиту невідповідностей з Принципами і Критеріями ЛОР. В останньому випадку дається час на виправлення невідповідностей, після чого процедура повторюється знову. Після видачі сертифіката аудиторська компанія щорічно проводить контрольне обстеження і продовжує (або призупиняє) дію сертифіката.

Наявність сертифіката надає право підприємству використовувати на своїй продукції зображення логотипу ЛОР.

2. Проведення оцінок можливого соціального та екологічного впливу та екологічних наслідків.

Одним з вимог ЛОР є проведення оцінювання можливого впливу лісгосподарських заходів на навколишнє природне середовище та можливих соціальних і екологічних наслідків цих заходів.

Відповідно до цих вимог на підприємстві розроблена інструкція з оцінки можливого соціального та екологічного впливу лісгосподарських заходів, що плануються, та екологічних наслідків проведених лісгосподарських заходів.

Проведення щорічного моніторингу інвазивних видів (дуба червоного, акації), що проростають на території лісфонду філії «Соснівське лісове господарство», оцінити вплив на навколишнє середовище.

3. Охорона праці та техніка безпеки

Вимоги ЛОР щодо охорони праці перевищують вимоги національної нормативно-законодавчої бази.

Зокрема робітники, що працюють на заготівлі лісу, мають використовувати такі засоби індивідуального захисту: каску із захистом вух та очей, одяг зі спеціального матеріалу, який неможливо прорізати бензопилою, спеціальні рукавиці та взуття з металевими вставками.

Техніка, що працює в лісі, і транспортні засоби, що здійснюють перевезення людей і вантажів, мають бути споряджені вогнегасниками і аптечками першої допомоги, термін дії яких ще не вичерпаний.

Підприємство має забезпечити засобами захисту всіх робітників, які працюють на небезпечному транспорті або з небезпечним обладнанням та/або у шкідливих умовах. Зокрема, в шумних умовах праці (при роботі з бензопилою або на верстатах в деревообробному цеху) робітники мають працювати в захисних навушниках, на вантажно-розвантажувальних роботах – в захисних касках.

4. Виявлення рідкісних видів, їх охорона і моніторинг.

Вимоги ЛОР, встановлені Критерієм 6.4, вимагають виявляти і охороняти на території підприємства всі рідкісні та зникаючі види флори і фауни, також інформування зацікавлених сторін задля запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів на території лісового фонду філії «Соснівське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Лісничим всіх лісництв постійно виявляти місцезростання рідкісних, реліктових та ендемічних видів рослин, цінні природні комплекси, які знаходяться на території ввірених лісництв філії «Соснівське лісове господарство». Встановлені місцеперебування рідкісних видів флори та фауни мають бути нанесені на карти (або плани) лісгоспу (лісництв).

Мисливствознавцям та сгерам постійно виявляти місця оселення рідкісних видів тварин на території філії «Соснівське лісове господарство».

Наявність на території підприємства рідкісних і зникаючих видів флори і фауни, а також рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, слід враховувати при плануванні і виконанні будь-яких лісгосподарських і природоохоронних заходів.

При складанні технологічних карт виконання лісгосподарських заходів місцеперебування рідкісних видів флори та фауни або рослинних угруповань слід заносити до технологічних схем, щоб при проведенні заходу не порушити природний режим їх існування. В розділ технологічної карти, де описано природоохоронні аспекти проведення заходу, робиться відповідний запис про заходи, які слід вжити для охорони таких видів або угруповань.

Території, на яких виявлено рідкісні, реліктові та ендемічні види рослин, цінні природні комплекси, рідкісні види тварин, взяти під особливу охорону державною лісовою охороною лісництв.

6. На таких територіях заборонити:

- проведення господарської діяльності, яка може завдати шкоди об'єкту(ам), що охороняються, чи порушити екологічну рівновагу;

- проведення лісогосподарських заходів без погодження із Поліським офісом з охорони навколишнього природного середовища;
- будь-яке засмічення чи забруднення території;
- в'їзд всіх видів автотранспорту, за винятком службового транспорту лісгоспу,

Підприємство повинно щорічно проводити моніторинг виявлених рідкісних і зникаючих видів флори і фауни та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України. Для цього заповнюється наведена нижче таблиця.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ

виявлених на території державного підприємства ДП «Соснівське лісове господарство» рідкісних і зникаючих видів флори і фауни та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України. Рік проведення моніторингу - .....

Місцезнаходження: лісництво, квартал, виділ	Назва виду чи рослинного угруповання	Об'єкт, що охороняється (популяція, місце гніздування, нора тощо)	Стан об'єкту (наявність заселених нир, гніздівель, орієнтовна площа угруповань або популяцій рослин)	Зміни у порівнянні з минулим роком та причини таких змін

З метою системного обстеження лісових територій і виділення унікальних природних комплексів, місць зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу, цикл досліджень поділяється на чотири етапи:

- 1) попередній (камеральне обстеження території);
- 2) початковий (рекогносцирувальне обстеження території);
- 3) основний (стаціонарні дослідження);
- 4) додатковий (уточнення, коригування отриманих результатів).

Роботи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів мають проводитись із залученням фахівців відповідних профілів науково-дослідних установ України.

Роботи виділення та моніторингу рідкісних видів флори та фауни проводяться системно щорічно протягом вегетаційного періоду. Звіт подається раз на рік у грудні місяці.

5. Особливості відведення лісосік та проведення рубок

Вимоги ЛОР до практики проведення лісогосподарських заходів базуються на забезпеченні екологічної та соціальної безпеки. При веденні лісового господарства слід всіляко намагатися:

- обмежити застосування суцільно-лісосічних рубок, а також площі лісосік таких рубок;
- відновлювати ліси шляхом природного поновлення;
- застосовувати аборигенні види дерев і чагарників;
- зберігати під час проведення рубок цінні та рідкісні дерева і чагарники, насінники і плюсові дерева, а також важливі для збереження біорізноманіття елементи насаджень – сухостій, повалені, фаутні, поодинокі старовікові дерева тощо;
- обмежити спалювання порубкових решток, залишати їх для перегнивання (цілими або подрібненими спеціальним устаткуванням).

При суцільних рубках слід залишати та охороняти не менш як 10 дерев I ярусу на 1 га (серед яких цінні та рідкісні дерева, насінники і плюсові дерева), цінні та рідкісні чагарники.

При будь-яких видах рубок слід залишати у непорушеному стані:

- окремі елементи насаджень, які є важливими для збереження біорізноманіття (сухостій, повалені, фаутні, дуплясті, поодинокі старовікові дерева тощо);
- ділянки чутливі до водної та вітрової ерозії;
- заболочені ділянки, водні об'єкти;
- куртини підросту.

Такі дерева, елементи насаджень та ділянки забороняється рубати, про що робиться відповідний запис в технологічній карті, а їх місце розташування наноситься на схему розробки лісосіки.

6. Відповідальність спеціалістів лісгоспу за виконання певних критеріїв ЛОР (Наведена в папці Відповідальність спеціалістів).

Наведено на посади:

- Головний лісничий
- Головний інженер
- Головний бухгалтер
- Економіст
- Інженер з охорони праці
- Інженер з охорони лісу
- Професіонал з антикорупційної діяльності
- Начальник відділу кадрів
- Голова профкому

7. Особливості зберігання ПММ на лісосіках, обладнання місць заправки бензопил, поводження у випадках протікання мастила чи пального в техніки, що працює в лісі, збору та утилізації відходів в місцях проведення робіт.

Велика увага приділяється поводженню з паливно-мастильними матеріалами. Зокрема вимагається, щоб паливно-мастильні матеріали зберігалися у спеціальних ящиках, заправка бензопил відбувалася у спеціальних місцях, на непроникному покритті (наприклад, товстому поліетилені), щоб унеможливити потрапляння пального або мастила та пального. Якщо таке протікання трапляється, мастило або пальне слід збирати з ґрунту за допомогою абсорбенту (тирси), мішечок з якою має бути на кожній одиниці техніки, що працює в лісі. Використаний абсорбент слід зібрати і вивезти з лісової території та утилізувати в екологічно безпечний спосіб (спалити поза межами лісової території).

Те саме стосується промислових та побутових відходів, що утворюються під час використання лісогосподарських заходів. Їх слід збирати і зберігати в контейнерах, встановлених в спеціальних місцях, а після завершення робіт видалити з лісу екологічно чистим способом.

Головний лісничий

Олег БАНАЦЬКИЙ